EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 20.11.2009
COM(2009) 633 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

PAR ATKRITUMU JOMU REGLAMENTĒJOŠO KOPIENAS TIESĪBU AKTU
Direktīvas 2006/12/EK par atkritumiem,
Direktīvas 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem,
Direktīvas 75/439/EEK par atkritumeļļām,
Direktīvas 86/278/EEK par notekūdeņu dūņām,
Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu,
Direktīvas 1999/31/EK par atkritumu poligoniem un
Direktīvas 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem

— ĪSTENOŠANU LAIKPOSMĀ NO 2004. LĪDZ 2006. GADAM

{SEC(2009)1586}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

PAR ATKRITUMU JOMU REGLAMENTĒJOŠO KOPIENAS TIESĪBU AKTU
Direktīvas 2006/12/EK par atkritumiem,
Direktīvas 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem,
Direktīvas 75/439/EEK par atkritumeļļām,
Direktīvas 86/278/EEK par notekūdeņu dūņām,
Direktīvas 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu,
Direktīvas 1999/31/EK par atkritumu poligoniem un
Direktīvas 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem

— ĪSTENOŠANU LAIKPOSMĀ NO 2004. LĪDZ 2006. GADAM

{SEC(2009)1586}

1. IEVADS

Šā ziņojuma mērķis ir informēt citas Kopienas iestādes, dalībvalstis un sabiedrību par atkritumu jomu reglamentējošo ES tiesību aktu īstenošanu laikposmā no 2004. līdz 2006. gadam. Ziņojums attiecas uz Direktīvu 2006/12/EK par atkritumiem, Direktīvu 91/689/EK par bīstamajiem atkritumiem, Direktīvu 75/439/EEK par atkritumeļļām, Direktīvu 86/278/EEK par notekūdeņu dūņām, Direktīvu 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu, Direktīvu 1999/31/EK par atkritumu poligoniem, Direktīvu 2002/96/EK par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem un Direktīvu 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem.

Ziņojums ir sagatavots atbilstoši 5. pantam Direktīvā 91/692/EEK, ar ko standartizē un racionalizē ziņojumus par to, kā īsteno dažas direktīvas, kas attiecas uz vidi. Ziņojuma pamatā ir dalībvalstu nosūtītā informācija, kas papildināta ar secinājumiem, kuri gūti no Komisijas papildu pētījumiem, un iekšējiem statistikas datiem. Sīkāku informāciju skatīt Komisijai sagatavotajos ziņojumos, kas publicēti http://ec.europa.eu/environment/waste/reporting/index.htm.

Šis ziņojums ir papildināts ar atsevišķiem ziņojumiem par Atkritumu pārvadājumu regulu[1] un Nolietoto transportlīdzekļu direktīvu[2]. Tāpēc šeit sniegts tikai īss kopsavilkums par galvenajiem secinājumiem, kas izdarīti minētajos ziņojumos.

Ziņojuma pielikumā sniegta informācija par konkrētu spēkā esošo tiesību aktu noteikumu īstenošanu.

---

[1] Komisijas ziņojums par Atkritumu pārvadājumu regulas īstenošanu, COM(2009) 282 galīgā redakcija (http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/reports.htm).

[2] Skatīt http://ec.europa.eu/environment/waste/elv_index.htm.

2. ZIŅOŠANAS TERMIŅU IEVĒROŠANA UN KVALITĀTE

Dalībvalstu ziņošanas disciplīna ir būtiski jāuzlabo gan attiecībā uz īstenošanas ziņojumiem, kurus sagatavo reizi trijos gados, gan ikgadējiem datiem par paveikto šo mērķu sasniegšanai. Saistībā ar šo ziņojumu visus īstenošanas ziņojumus laikus neiesniedza 14 dalībvalstis. 2006. gadā attiecībā uz ikgadējiem pārstrādes un reģenerācijas datiem par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, nolietotiem transportlīdzekļiem un iepakojumu neatbildēja laikus aptuveni trešdaļa dalībvalstu. Daudzos gadījumos atbildes bija nepilnīgas un ziņojumu kvalitāte bija nevienmērīga. Zināmā mērā iemesls tam varēja būt dažu īstenošanas anketās iekļauto jautājumu dažkārt neviennozīmīgais formulējums, taču daudzos gadījumos dalībvalstis atbildi nesniedza vai sniedza neskaidras vai neprecīzas atbildes.

Balstoties uz šā ziņojuma rezultātiem, Komisija varētu pārformulēt jautājumus, lai tie būtu precīzāki. Turklāt dalībvalstu ziņošanas metodes ir atšķirīgas attiecībā uz pārstrādes un reģenerācijas datiem, un tāpēc var būt vajadzīga turpmāka saskaņošana. Komisija ir pievērsusies šīs problēmas risināšanai, cieši sadarbojoties ar statistikas iestādēm un valstu ekspertiem.

3. DIREKTĪVA 2006/12/EK PAR ATKRITUMIEM

Galvenās prasības, definīcijas un principi attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanu Kopienā ir norādīti Direktīvā 2006/12/EK par atkritumiem (Atkritumu pamatdirektīva jeb *WFD*). Ar šo direktīvu ievieš atkritumu definīciju, dalībvalstīm uzliek par pienākumu izveidot atbilstošus atkritumu apglabāšanas iekārtu tīklus, ievieš atkritumu apsaimniekošanas hierarhiju, kurā priekšroka ir atkritumu veidošanās novēršanai, nevis reģenerācijai, apglabāšanu izmantojot kā pēdējo iespēju. Direktīva dalībvalstīm uzliek par pienākumu nodrošināt atkritumu reģenerāciju vai apglabāšanu, neapdraudot cilvēka veselību un neradot kaitējumu videi, un aizliedz atkritumu izmešanu, izgāšanu un nekontrolētu apglabāšanu. Tā paredz dalībvalstīm izstrādāt nacionālos atkritumu apsaimniekošanas plānus (*WMP*) un ievieš pienākumu iegūt atļauju, lai varētu veikt darbības ar atkritumiem.

Saistībā ar *WFD* 2009. gadā izskatīšana vēl nebija pabeigta 11 lietās par strukturālu un plaši izplatītu nespēju risināt nelikumīgas atkritumu izgāšanas problēmu, 10 lietās par sliktu piemērošanu, 4 lietās attiecībā uz atkritumu apsaimniekošanas plānošanu un 3 lietās par valstu tiesību aktu neatbilstību direktīvai.

Visas dalībvalstis apstiprināja, ka direktīva ir iestrādāta valsts tiesību aktos. Pamatprasības, lai nodrošinātu atkritumu apsaimniekošanu videi nekaitīgā veidā, tika īstenotas visās dalībvalstīs, lai gan dažās valstīs joprojām pastāv problēmas, jo īpaši attiecībā uz pilnīgs atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras izveidi. Tajā pat laikā vērojamas lielas atšķirības atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas īstenošanā un atkritumu kā resursu izmantošanā.

Pārstrādes/reģenerācijas apjomi ir mainīgi gan attiecībā uz atkritumiem kopumā, gan dažādām atkritumu plūsmām. Pārstrādes un reģenerācijas apjomu pieaugums pēdējo gadu laikā daļēji ir panākts, īstenojot pārstrādes direktīvu prasības un daļēji pateicoties valstu politikai atkritumu apsaimniekošanas jomā (pēdējā gadījumā — attiecībā uz atkritumiem, kas rodas būvdarbos un ēku nojaukšanā, un bioloģiskajiem atkritumiem). Tomēr joprojām nav izmantots viss

milzīgais pārstrādes potenciāls, un tāpēc vairāk nekā puse esošo resursu, kas noglabāti atkritumos, ir absolūti neizmantoti[3].

Atkritumu rašanās novēršanas politika līdz šim nav bijusi efektīva; dalībvalstis ir veikušas ierobežotus un īslaicīgus pasākumus, taču praktiski nav plaša mērogā saskaņotas politikas. Iemesls tam varētu būt ierobežotā uzmanība, kas pievērsta atkritumu rašanās novēršanai līdzšinējā *WFD*, un tam būtu jāmainās, kad spēkā stāsies pārskatītās direktīvas[4] prasības šajā jomā.

4. DIREKTĪVA 91/689/EEK PAR BĪSTAMAJIEM ATKRITUMIEM

Ar direktīvu ievieš precīzu un vienotu bīstamo atkritumu definīciju, un direktīvas mērķis ir nodrošināt šīs atkritumu plūsmas apsaimniekošanu videi nekaitīgā veidā. Papildus *WFD* norādītajām pārbaudēm ir noteiktas vairākas pārbaudes attiecībā uz bīstamo atkritumu apsaimniekošanu, tostarp izsekojamības prasības, aizliegums bīstamos atkritums sajaukt kopā ar citiem atkritumiem, paziņošana Komisijai par atkritumiem, kam piemīt bīstamas īpašības, bet kas nav uzskaitīti kā bīstami.

Dažos gadījumos dalībvalstu atbildes nebija pietiekami precīzas, lai apgalvotu, ka direktīva ir īstenota pareizi. Konkrētāk, pastāv šaubas saistībā ar atkritumu sajaukšanas aizlieguma īstenošanu un attiecīgajiem atbrīvojumiem no šā aizlieguma un atļaujas prasībām. Vairākas dalībvalstis nenodrošināja regulāras inspekcijas. Turklāt pastāv bažas attiecībā uz ražotājiem noteiktajām ziņošanas prasībām. Vienā gadījumā tika identificēts precīzu noteikumu trūkums attiecībā uz bīstamo atkritumu iepakojumu un marķējumu, tāpēc vajadzīga turpmāka izpēte.

5. DIREKTĪVA 75/439/EK PAR ATKRITUMEĻĻU APGLABĀŠANU

Atkritumeļļu direktīvas mērķis ir tuvināt dalībvalstu tiesību aktus un izveidot saskaņotu sistēmu atkritumeļļu savākšanai, apstrādei, uzglabāšanai un apglabāšanai, lai aizsargātu vidi pret kaitīgo iedarbību, kas rodas šo eļļu novadīšanas, noglabāšanas vai apstrādes rezultātā. Dalībvalstīm ir jāizveido reģistrēšanas sistēmas, kas ļauj pārraudzīt darbības, kurās ietilpst atkritumeļļu apstrāde vai apglabāšana. Lielākā prioritāte atkritumeļļu apsaimniekošanā ir reģenerācijai, kā arī sadedzināšanai, iznīcināšanai, kontrolētai uzglabāšanai vai apglabāšanai.

Šo direktīvu valstu tiesību aktos ir transponējušas visas dalībvalstis. Dalībvalstu sniegtās atbildes liecina, ka tika izveidoti piemēroti atļauju izsniegšanas un kontroles mehānismi, lai nepieļautu nelabvēlīgo ietekmi uz vidi un veselību, ko rada atkritumeļļu apsaimniekošana. Tomēr apstrādes metodes uzskatāmi parāda, ka ar direktīvas palīdzību netika panākti gaidītie rezultāti attiecībā uz atkritumeļļu reģenerācijas veicināšanu — neraugoties uz juridisko pienākumu veicināt reģenerāciju, sadedzināšana bija visvairāk izmantotā metode ES. Jāpiebilst, Komisija ierosināja vairākas saistību neizpildes procedūras. Šo tendenci Komisija analizēja sīkāk un secināja, ka reģenerācija no vides un ekonomiskā viedokļa nesniedza vairāk ieguvumu par sadedzināšanu. Rezultātā pienākumu neizpildes procedūras saistībā ar šo jautājumu tika atsauktas, un pārskatītajā *WFD* absolūta priekšroka nav reģenerācijai, taču tajā

---

[3] *European Atlas of Secondary Raw Materials, 2004 Status Quo and Potentials*, 2008. gada janvāris, *Prognos*.

[4] Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem, OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.

pat laikā ļauj dalībvalstīm, kas vēlas veicināt reģenerāciju, noteikt, ka atkritumeļļas jāturpina apstrādāt šādā veidā.

6. DIREKTĪVA 86/278/EEK PAR NOTEKŪDEŅU DŪŅĀM

Notekūdeņu dūņu direktīvu pieņēma pirms 20 gadiem, lai reglamentētu notekūdeņu dūņu pareizu izmantošanu lauksaimniecībā un nepieļautu kaitīgu ietekmi uz augsni, veģetāciju, dzīvniekiem un cilvēkiem.

Dalībvalstīs veiktie pasākumi un raksturotā īstenošanas prakse neliecina par problēmām direktīvas īstenošanā. Tajā pat laikā vērojamas pazīmes, ka direktīvas darbības joma varētu būt pārāk ierobežota un ka tās mērķi nav pietiekami tālejoši. Kopš tās pieņemšanas vairākas dalībvalstis ir ieviesušas un īstenojušas stingrākas pieļaujamās robežvērtības attiecībā uz smagajiem metāliem un noteikušas prasības citām piesārņojošām vielām. Komisijas patlaban veiktajā ietekmes novērtējumā tiks izvērtēts, vai ir jāievieš stingrāki pasākumi, un tajā aplūkota iespēja paplašināt direktīvas darbības jomu, iekļaujot tajā citus dūņu veidus un lietojumus, kas nav lauksaimniecība.

7. DIREKTĪVA 94/62/EK PAR IEPAKOJUMU UN IZLIETOTO IEPAKOJUMU

Iepakojuma direktīvas mērķis ir saskaņot valstu pasākumus, lai novērstu vai samazinātu iepakojuma un izlietotā iepakojuma ietekmi uz vidi un nodrošinātu iekšējā tirgus darbību. Tajā iekļauti noteikumi par izlietotā iepakojuma rašanās novēršanu, reģenerāciju un pārstrādi un par iepakojuma atkārtotu izmantošanu. Direktīvā noteikti pārstrādes un reģenerācijas mērķi, tā uzliek dalībvalstīm par pienākumu ieviest izlietotā iepakojuma savākšanas shēmas, un ar to ievieš minimālās prasības, kas jāievēro attiecībā uz visu veidu iepakojumu, lai to varētu laist Kopienas tirgū.

Visas dalībvalstis ir pareizi transponējušas direktīvu, un kopumā tās īstenošanas līmenis ir labs. 2009. gadā netika ierosināta neviena saistību neizpildes procedūra.

Ar direktīvas palīdzību ir panākta labvēlīga ietekme uz vidi, par ko liecina stabilie izlietotā iepakojuma pārstrādes un reģenerācijas rādītāji[5]. Ziņošanas periodā no 2004. līdz 2006. gadam izlietotā iepakojuma apjomi palielinājās (daļēji skaidrojams ar ES paplašināšanos 2004. gadā), savukārt pārstrādes un reģenerācijas rādītāji bija stabili ar nelielu kopējo samazinājumu. Astoņas dalībvalstis 2006. gadā nesasniedza vienu vai vairākus noteiktos pārstrādes/reģenerācijas mērķus. Atsevišķas izlietotā iepakojuma savākšanas shēmas tika īstenotas visā ES, lai gan to efektivitātes pakāpe bija dažāda, un jautājumam, kas skar patērētāju informētību par nepieciešamību apsaimniekot iepakojumus un izlietotos iepakojumus videi nekaitīgā veidā, uzmanību pievērsa visas dalībvalstis. Tomēr vairākas iesaistītās personas apšaubīja galveno prasību praktisko īstenošanu un izpildi, rosinot Komisiju detalizētāk novērtēt situāciju.

Attiecībā uz direktīvas ietekmi uz iekšējo tirgu pēdējo gadu laikā norisinājās Komisijas un dalībvalstu juridiskās diskusijas par to, cik saderīgi ir valstu pasākumi, kas veikti, lai samazinātu dzērienu iepakojuma ietekmi uz vidi un valstu saražoto atkritumu daudzumu, ar

---

[5] Skatīt Komisijas 2006. gada ziņojumu par Direktīvas 94/62/EK īstenošanu, SEC(2006) 1579, http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/report.htm.

iekšējā tirgus noteikumiem. Lai gan vispārējo mērķi bieži vien attaisno ekoloģiskie apsvērumi, daži valstu pasākumi paredz vairāk nekā vajadzīgs, riskējot nesamērīgā veidā kavēt dzērienu un to iepakojuma lietošanu un tirdzniecību. Lai nepieļautu turpmākas iekšējā tirgus problēmas un samazinātu juridisko diskusiju skaitu ar dalībvalstīm, Komisija pieņēma Paziņojumu „Dzērienu iepakojums, depozīta sistēmas un brīva preču aprite", kurā apkopoti risinājumi, kas līdz šim rasti un izstrādāti[6].

8. DIREKTĪVA 1999/31/EK PAR ATKRITUMU POLIGONIEM

Atkritumu poligonu direktīva ir paredzēta, lai nepieļautu vai samazinātu atkritumu poligonu nelabvēlīgo ietekmi uz vidi, jo īpaši uz virszemes un pazemes ūdeņiem, augsni, gaisu un cilvēku veselību. Direktīvā noteiktas stingras tehniskās prasības attiecībā uz atkritumu poligoniem, īpašas prasības par atkritumu pieņemšanu šajās vietās, un ar to ievieš atkritumu poligonu kategorijas, ņemot vērā to, kādus atkritumus tajos paredzēts apglabāt. Direktīva dalībvalstīm uzliek par pienākumu nodrošināt, ka kompetentās valsts iestādes izdod atļaujas poligonu darbībai. Viens no galvenajiem noteikumiem ietver mērķus attiecībā uz pakāpenisku bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu novirzīšanu no poligoniem, lai samazinātu metāna emisijas, papildinot ar tehniskām prasībām par poligonā izveidojušos gāzu uztveršanu un apstrādi.

Praktiskā atkritumu poligonu direktīvas īstenošana ir ļoti neapmierinoša, un jāpieliek ievērojami pūliņi, lai to uzlabotu. Desmit gadus pēc direktīvas pieņemšanas ne visas dalībvalstis ir transponējušas un īstenojušas visus tās noteikumus, un Komisija turpina ierosināt ievērojamu skaitu saistību neizpildes procedūru pret dalībvalstīm par šī tiesību akta sliktu transponēšanu vai īstenošanu.

Komisija ik dienu saņem lielu skaitu sūdzību saistībā ar nelikumīgiem atkritumu poligoniem, kuriem nav ES atkritumu tiesību aktos paredzēto atļauju un kuri tādējādi rada būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz vidi un draudus cilvēku veselībai. Šīs sūdzības liecina par nozīmīgām īstenošanas nepilnībām, kas kopumā ir vērojamas lielā daļā ES. Novērotajos gadījumos dalībvalstis bieži vien ilgstoši pieļāvušas būtiskas nepilnības, nenodrošinot to, ka nelikumīgas darbības tiek apturētas un par tām piespriests sods[7]. Liels skaits atkritumu poligonu neatbilst direktīvas prasībām, un pastāv reāls risks, ka lielākā daļa dalībvalstu nebūs ievērojušas termiņu, proti, 2009. gada 16. jūliju, līdz kuram attiecībā uz visiem standartiem neatbilstošajiem atkritumu poligoniem, kas darbojās pirms direktīvas ieviešanas, jāpanāk atbilstība direktīvas prasībām (ja vien nav piešķirts īpašs atbrīvojums). Tikai deviņas dalībvalstis paziņoja, ka ir sasniegušas 2006. gada mērķus attiecībā uz bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu novirzīšanu no poligoniem, un poligona gāzu uztveršanas apjomi varētu būt nepietiekami.

Problēma šķiet īpaši aktuāla ES-10 valstīs, kur poligonu izmantošana ir visizplatītākais risinājums, jo nav pieejama cita atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra. Neraugoties uz ātro gaitu, kādā tika slēgti standartiem neatbilstošie poligoni, jāpalielina pūliņi, lai nodrošinātu pilnīgu atbilstību.

---

6 OV C 107, 9.5.2009., 1. lpp. (skatīt http://ec.europa.eu/enterprise/regulation/goods/deposit_systems_en.htm).

7 Skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu par Eiropas Kopienas vides tiesību aktu īstenošanu, SEC (2008)2876, 18.11.2008., 12. lpp.

Saistībā ar atkritumu poligonu direktīvu 2009. gadā izskatīšana vēl nebija pabeigta trīspadsmit neatbilstības lietās un vienpadsmit sliktas piemērošanas lietās, kas tika ierosinātas pret dalībvalstīm. Reaģējot uz sistēmisko dalībvalstu nespēju pareizi īstenot ES tiesību aktus atkritumu jomā, Komisija ir nolēmusi rīkoties stratēģiskāk. Lai risinātu problēmu, kas saistīta ar valstu infrastruktūras un efektīvu izpildes pasākumu trūkumu, tika uzsāktas tā dēvētās „horizontālās" saistību neizpildes procedūras un tiesas lietas. Ilustrācijai tika izmantots lielais skaits atsevišķu lietu. Šī pieeja ļauj problēmas risināt vairākās vietās nekā tad, ja uzmanība tiktu pievērsta tikai atsevišķiem poligoniem.

9. DIREKTĪVA 2002/96/EK PAR ELEKTRISKO UN ELEKTRONISKO IEKĀRTU ATKRITUMIEM

Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu (EEIA) apjoms ES patlaban tiek lēsts 8,3–9,1 miljonu tonnu gadā, kas saskaņā ar jaunākajām aplēsēm līdz 2020. gadam palielināsies līdz aptuveni 12,3 miljoniem tonnu. Ņemot vērā EEIA daudzumus un bieži vien arī to bīstamību, kā arī to, ka tie satur vērtīgus materiālus, šie atkritumi jāapsaimnieko kontrolētā veidā. EEIA direktīvas mērķis ir mazināt šīs atkritumu plūsmas apglabāšanas ietekmi uz vidi un optimizēt to savākšanu, atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un reģenerāciju, nodrošinot augstus vides un veselības standartus. ES galvenie tirdzniecības partneri ir ņēmuši vērā Eiropas piemēru un ieviesuši līdzīgus tiesību aktus (piemēram, Ķīna, Koreja, Japāna, vairāki ASV štati).

Neraugoties uz to, ka šajā jomā ir pieņemta direktīva, tikai par vienu trešdaļu elektrisko un elektronisko atkritumu Kopienā tiek ziņots kā pienācīgi apstrādātiem. Pārējās divas trešdaļas nonāk atkritumu poligonos un, iespējams, standartiem neatbilstošās apstrādes vietās ES vai ārpus tās. Nelikumīga elektrisko un elektronisko atkritumu tirdzniecība uz valstīm, kas nav ES dalībvalstis, joprojām ir plaši izplatīta. Neatbilstoši apstrādāti produkti rada ievērojamu risku videi un veselībai. Savākšanas mērķis 4 kg uz vienu cilvēku gadā atspoguļo neadekvāti situāciju atsevišķās dalībvalstīs, un šo mērķi 2006. gadā nav sasniegušas piecas dalībvalstis (divas nesniedza informāciju). Visus desmit piemērojamos pārstrādes mērķus bija sasniegušas tikai piecas dalībvalstis, bet deviņus reģenerācijas mērķus vien četras valstis. 2009. gadā izskatīšana vēl nebija pabeigta saistību neizpildes procedūrās, kas ierosinātas pret četrpadsmit dalībvalstīm par neatbilstību EEIA direktīvai un pret vienu dalībvalsti — par neziņošanu. Turklāt izskatīšana vēl nebija pabeigta astoņās saistību neizpildes procedūrās par neatbilstību saistītajai *RoHS* direktīvai.

Eiropas Komisija 2008. gada decembrī ierosināja pārstrādāt EEIA direktīvu, lai novērstu dažas no novērotajām nepilnībām īstenošanas jomā, tiktu galā ar šādu produktu strauji pieaugošo atkritumu plūsmu un stiprinātu minētā tiesību akta izpildāmību.

10. DIREKTĪVA 2000/53/EK PAR NOLIETOTIEM TRANSPORTLĪDZEKĻIEM

Direktīva 2000/53/EK par nolietotiem transportlīdzekļiem (*ELV* direktīva)[8] ir vērsta uz to, lai nepieļautu atkritumu rašanos no transportlīdzekļiem un palielinātu to atkārtotu izmantošanu, pārstrādi un citus nolietoto transportlīdzekļu un to detaļu reģenerācijas veidus. Direktīvā noteiktas apstrādes prasības, un tā veicina izstrādāt tādu transportlīdzekļu konstrukciju

[8] OV L 269, 21.10.2000., 34. lpp.

izstrādi, kas atvieglo to pārstrādi nākotnē. Sīkāka informācija par šīs direktīvas īstenošanu ir norādīta atsevišķā Komisijas ziņojumā.

Dalībvalstis ziņoja par samērā labu formālas īstenošanas līmeni. Visas dalībvalstis pieņēma pasākumus, ar ko transponē direktīvu, un ir pielikušas pūliņus, lai izveidotu atkritumu apsaimniekošanas sistēmas atbilstīgi direktīvai, taču daži direktīvas noteikumi vēl nav pilnībā vai pareizi transponēti.

Attiecībā uz tiesību normu praktisko izpildi dalībvalstis spēja sniegt vairāk informācijas nekā iepriekšējā ziņošanas periodā, taču, balstoties uz valstu ziņojumiem, joprojām ir grūti novērtēt, kā nolietoto transportlīdzekļu apsaimniekošanas sistēmas darbojas praksē. Pastāvīgi lielais Komisijas ierosināto saistību neizpildes procedūru skaits varētu liecināt, ka praktiskā īstenošana joprojām ir zem pieņemamā līmeņa — 2009. gadā izskatīšana vēl nebija pabeigta deviņās lietās par neatbilstību direktīvai, tostarp par galvenajām definīcijām un principiem (piemēram, nolietota transportlīdzekļa definīcija vai pienākums nolietotus transportlīdzekļus nogādāt licencētos apstrādes punktos). Turklāt sešas pienākumu neizpildes procedūras tika uzsāktas saistībā ar dalībvalstu neziņošanu par īstenošanu.

2008. gadā pirmo reizi tika ziņots par 2006. gadā panāktajiem atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas apjomiem. No 25 Komisijai nosūtītajiem ziņojumiem izriet, ka 2006. gadā 80 % atkārtotas izmantošanas/pārstrādes mērķi sasniedza deviņpadsmit dalībvalstis un 85 % atkārtotas izmantošanas/reģenerācijas mērķi sasniedza tikai trīspadsmit valstis[9]; šāds rezultāts nav apmierinošs. Dalībvalstīm, kuras nebija sasniegušas šos mērķus, Komisija nosūtīja vēstuli, lūdzot sniegt paskaidrojumus par nesasniegšanas iemesliem.

11. PADOMES REGULA (EEK) NR. 259/93 PAR ATKRITUMU PĀRVADĀJUMIEM

Ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 259/93 par atkritumu pārvadājumiem (*WSR*) Kopienas tiesību aktos īsteno 1989. gada Bāzeles Konvenciju par bīstamo atkritumu starptautisko pārvadājumu un to apglabāšanas kontroli. Tā reglamentē Kopienā un ārpus tās veikto atkritumu pārvadājumu uzraudzību un kontroli, lai ļautu Kopienai pašai apglabāt savus atkritumus un katrai dalībvalstij atsevišķi virzīties uz šo mērķi, ievērojot ģeogrāfiskos apstākļus un vajadzību izmantot speciālas iekārtas konkrētu atkritumu apstrādei. Bāzeles konvencijā un *WSR* paredzētais ziņošanas pienākums attiecas uz bīstamo atkritumu pārvadājumiem (Zaļajā sarakstā iekļautajiem atkritumiem obligātās ziņošanas pienākumu nepiemēro).

Komisija 2009. gada jūnijā pieņēma ziņojumu par bīstamo un citu atkritumu radīšanu, apstrādi un starptautiskajiem pārvadājumiem dalībvalstīs laikposmā no 2001. līdz 2006. gadam, kurā norādīta šāda informācija:

- ziņošanas periodā no 2001. līdz 2005. gadam ES-15 valstīs radīto bīstamo atkritumu daudzums palielinājās par 22 % (proti, aptuveni 4 % gadā), bet attiecībā uz ES-25 valstu radīto atkritumu daudzumu īpašas izmaiņas netika novērotas;

- 2005. gadā dubultojās bīstamo atkritumu pārvadājumu skaits uz ES-15 vai no tās un sasniedza attiecīgi 5,4 un 3,5 tonnas;

- aptuveni 85 % (40 miljoni tonnu) bīstamo atkritumu tika nogādāti reģenerācijai;

---

[9] Skatīt http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/waste/data/wastestreams/elvs.

- 95 % ES-15 valstīs ievesto atkritumu izcelsme bija ES-25 un EBTA valstis, un tikai 1 % atkritumu ieveda no valstīm, kas nav ESAO dalībvalstis;

- 2005. gadā aptuveni 90 % Kopienas bīstamo atkritumu apstrādāja izcelsmes valstī;

- aptuveni 90 % pārvadāto bīstamo atkritumu nešķērsoja ES-15 robežas, savukārt 98 % pārvadājumu no ES-15 šajā periodā tika veikti uz ES-25 un EBTA valstīm.

Sīkāku informāciju par šā tiesību akta īstenošanu skatīt Komisijas ziņojumā, kas pieejams http://ec.europa.eu/environment/waste/shipments/reports.htm.

Izņemot atsevišķus gadījumus, informācija par incidentiem/negadījumiem un/vai nelikumīgiem pārvadājumiem diemžēl bija neatbilstoša, neskaidra un šķietami maz ticama. Tas ir nozīmīgs aspekts turpmākiem uzlabojumiem, ņemot vērā to, ka ik gadu Komisijai tiek paziņots ievērojams skaits nelikumīgu pārvadājumu, jo īpaši attiecībā uz elektriskām un elektroniskām iekārtām un nolietotiem transportlīdzekļiem.

12. KOMISIJAS RĪCĪBA ĪSTENOŠANAS UZLABOŠANAI

Vides jomā ierosināto lietu īpatsvars 2006. gadā veidoja piekto daļu no to ierosināto lietu kopskaita, kuras izmeklē Komisija attiecībā uz neatbilstību Kopienas tiesību aktiem, turklāt šajā jomā ierosināto lietu skaits vēl arvien ir vislielākais. Komisijai adresētie Parlamenta jautājumi par vidi veido aptuveni 10 %, un vide joprojām ir galvenais temats 35 % lūgumrakstu, ko izskata Lūgumrakstu komiteja. Vairāk nekā 20 % no visām ierosinātajām saistību neizpildes procedūrām vides jomā ir saistītas ar atkritumu jomu reglamentējošiem tiesību aktiem.

Lielā mērā neapmierinošs stāvoklis atkritumu jomu reglamentējošo Kopienas tiesību aktu īstenošanā, tostarp pastāvīgas īstenošanas nepilnības, lika Komisijai ciešāk pievērsties šim jautājumam, kā rezultātā uzsākta virkne pasākumu ar mērķi uzlabot situāciju.

Atbilstības pārbaudes tiek veiktas sistemātiski, un joprojām regulāri tiek ierosinātas pienākumu neizpildes procedūras saistībā ar atkritumu jomu reglamentējošajiem tiesību aktiem. Komisijas jaunajai „horizontālajai" pieejai daudzkārtējiem pārkāpumu gadījumiem saistībā ar Atkritumu poligonu direktīvu vajadzētu ļaut izskatīt lielāku skaitu lietu katrā procedūrā un tādējādi paātrināt tiesisko aizsardzību. Komisija regulāri saņem lielu skaitu sūdzību, lūgumrakstu un vēstuļu no iedzīvotājiem, NVO un citām ES iestādēm, un tas ir vērtīgs informācijas avots par faktisko stāvokli atkritumus reglamentējošo tiesību aktu īstenošanā. No šiem avotiem gūtā informācija tiek pārbaudīta, veicot saraksti starp dalībvalstīm un Komisiju, kas vēlas iegūt sīkāku informāciju vai informēt valsts iestādes par problēmām.

Komisija regulāri tiekas ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām un dažādos līmeņos, tostarp ar valstu ekspertiem Tehnisko pielāgojumu komitejā, augsta līmeņa vides direktoru sanāksmēs, daudzkārtīgās *ad hoc* ekspertu sanāksmēs un biežās apspriedēs ar ieinteresētajām personām. Šādas sanāksmes, kas tiek organizētas 20–30 reizes gadā, sniedz iespēju apmainīties ar labāko praksi, apspriest īstenošanas jautājumus un precizēt tiesību aktus. Komisija ir publicējusi virkni īstenošanas pasākumu (komitoloģijas lēmumi), precizējot tiesību aktus, un nesaistošus vadlīniju dokumentus, tostarp par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem, nolietotiem transportlīdzekļiem, akumulatoriem, *WFD*. Regulāri tiek

sniegtas juridiskās interpretācijas, un vajadzības gadījumā tiesību akti tiek pārskatīti, lai tos aktualizētu, ņemot vērā paveikto atkritumu apsaimniekošanas jomā (piemēram, *WFD*, Atkritumu pārvadājumu regulas, Atkritumu saraksta, ar nolietotiem transportlīdzekļiem saistīto mērķu, EEIA un *RoHS* direktīvu pārskatīšana).

Lai uzlabotu īstenošanu, kopš 2007. gada Komisija ir spērusi papildu soļus, uzsākot virkni atbilstības veicināšanas pasākumu, tostarp 36 informētības veicināšanas un informācijas apmaiņas pasākumus, sagatavojot vadlīniju dokumentus dalībvalstīm par vairākiem galvenajiem jautājumiem attiecībā uz atkritumu jomu reglamentējošajiem ES tiesību aktiem, dalībvalstīs īstenojot kopīgus izpildes pasākumus un inspicēšanas darbības ciešā sadarbībā ar *IMPEL*, kā arī eksperimentālā kārtā ieviešot palīdzības dienestu par atkritumus reglamentējošo ES tiesību aktu īstenošanu. Tikšanās ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām turpinās. Tiek veikti turpmāki pētījumi, lai pārbaudītu to, kā vislabāk risināt īstenošanas problēmas nākotnē, tostarp priekšizpēte par Eiropas struktūras izveidošanu atkritumu jomu reglamentējošo tiesību aktu īstenošanas uzraudzībai un atbalstīšanai.

13. SECINĀJUMI

Lai gan ar būtisku kavēšanos, valstu tiesību aktos Kopienas tiesību akti ir pietiekami labi transponēti, tomēr pienācīgas izpildes trūkuma dēļ pieņemtie mērķi praksē netiek sasniegti. Ziņošanas periodā no 2004. līdz 2006. gadam atkritumu jomu reglamentējošo tiesību aktu īstenošana un „reālā" piemērošana daudzās jomās joprojām bija neapmierinoša. Tas apstiprina iepriekšējos novērojumus, kuru dēļ Komisija pastiprināja pūles, lai atbalstītu dalībvalstis labākā īstenošanā. Tajā pat laikā sniegtās informācijas kvalitāte liecina par to, ka vajadzīga labāka informācija, piemēram, publiski pieejamu monitoringa indikatoru veidā, kas varētu palīdzēt veikt dziļāku pētījumu par īstenošanas gaitu, atkritumu jomu reglamentējošo tiesību aktu lietderīgumu un efektivitāti atbilstīgi Komisijas labāka regulējuma politikai.

Lielais saistību neizpildes procedūru skaits uzskatāmi parāda, ka praktiskās īstenošanas jomā stāvoklis joprojām ir kritisks attiecībā uz Atkritumu pamatdirektīvu, Atkritumu poligonu direktīvu un Atkritumu pārvadājumu regulu, kurām vajadzīgi saskaņoti pūliņi, lai situācija atbilstu tiesību aktiem. Vajadzīgi pasākumi, lai risinātu būtiskās nepilnības atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrā, tiktu galā ar lielo skaitu nelikumīgu atkritumu poligonu daudzās dalībvalstīs un nelikumīgiem atkritumu, galvenokārt elektronisko atkritumu un nolietoto transportlīdzekļu, pārvadājumiem. Konkrētāk, ir ieteicams, ka, sadarbojoties ar Komisiju, dalībvalstis un *IMPEL* pastiprina rīcību, lai novērstu nepilnības Atkritumu poligonu direktīvas īstenošanā. Turklāt dažādās dalībvalstīs EEIA, Iepakojuma direktīvas un *ELV* direktīvas īstenošanas rezultativitāte joprojām neatbilda pieņemtiem saistošajiem mērķiem, tāpēc turpinājās daudzu saistību neizpildes procedūru ierosināšana.

Lai gan dažās dalībvalstīs tika gūti panākumi, daudzās valstīs jāpieliek milzīgas pūles īstenošanas jomā. Dažas paziņotās problēmas ir īpaši raksturīgas valstīm, kas Kopienai pievienojās 2004. gadā, jo tajās vairāk nekā 90 % atkritumu joprojām tiek nogādāti atkritumu poligonos. Jāpieliek pūles, lai panāktu, ka atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūra atbilst Kopienas tiesību aktu prasībām, tostarp izveidojot atsevišķas savākšanas sistēmas dažādām atkritumu plūsmām, izglītojot iedzīvotājus, veicot ieguldījumus atkritumu priekšapstrādē pirms to galīgās apglabāšanas. Šie pūliņi ir svarīgi, lai ar likuma burtu varētu efektīvi aizsargāt vidi un cilvēku veselību.